C/2026/3919

1.9.2026

DOPORUČENÍ RADY

ze dne 10. července 2026,

k hospodářské a sociální politice, politice zaměstnanosti a strukturální a rozpočtové politice Estonska

(C/2026/3919)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a zejména na čl. 3 odst. 3 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Nařízení (EU) 2024/1263 stanoví cíle rámce správy ekonomických záležitostí, jehož účelem je podporovat zdravé a udržitelné veřejné finance, udržitelný a inkluzivní růst a odolnost prostřednictvím reforem a investic a bránit nadměrným schodkům veřejných financí. Nařízení stanoví, že Rada a Komise vykonávají mnohostranný dohled v rámci evropského semestru v souladu s cíli a požadavky stanovenými ve Smlouvě o fungování Evropské unie (SFEU). Evropský semestr zahrnuje zejména definování doporučení pro jednotlivé země a dohled nad jejich prováděním.

(2) Dne 25. listopadu 2025 Komise přijala stanovisko k návrhu rozpočtového plánu Estonska na rok 2026. Téhož dne přijala Komise na základě nařízení (EU) č. 1176/2011 zprávu mechanismu varování 2026, v níž není Estonsko uvedeno jako jeden z členských států, u nichž je třeba provést hloubkový přezkum. Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny, doporučení pro doporučení Rady o lidském kapitálu v Evropské unii a návrh společné zprávy o zaměstnanosti 2026, která analyzuje provádění hlavních směrů politik zaměstnanosti a zásad evropského pilíře sociálních práv. Rada přijala doporučení týkající se hospodářské politiky eurozóny ([2]) dne 21. dubna 2026 a společnou zprávu o zaměstnanosti a doporučení o lidském kapitálu dne 9. března 2026.

([1]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 (Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Úř. věst. C, C/2026/2434, 28.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) Dne 29. ledna 2025 zveřejnila Komise Kompas konkurenceschopnosti, strategický rámec, jehož cílem je posílit globální konkurenceschopnost Unie v příštích pěti letech. Za klíčové pilíře udržitelného hospodářského růstu označuje tři transformační požadavky týkající se inovací, dekarbonizace a konkurenceschopnosti a také bezpečnost. Kompas konkurenceschopnosti se od svého zveřejnění promítá do činností v rámci evropského semestru, čímž se zajišťuje, aby hospodářské politiky členských států byly v souladu se strategickými cíli EU a při správě ekonomických záležitostí byl uplatňován jednotný přístup, který podporuje udržitelný růst, inovace a odolnost v celé Unii.

(4) I v roce 2026 probíhá evropský semestr pro koordinaci hospodářských politik souběžně s prováděním Nástroje pro oživení a odolnost, jež je nyní ve své závěrečné fázi ([3]). Plány pro oživení a odolnost měly spolu s financováním z politiky soudržnosti zásadní význam pro plnění politických priorit v rámci evropského semestru, neboť měly za úkol účinně řešit všechny nebo významnou část výzev identifikovaných v příslušných doporučeních pro jednotlivé země vydaných v nedávných cyklech, a programy financované z evropské politiky soudržnosti musely k doporučením pro jednotlivé země přihlížet. Vzhledem k tomu, že doba platnosti Nástroje pro oživení a odolnost se blíží ke konci, je nezbytné reformy a investice podporované a prováděné v jeho rámci udržet a stavět na nich, zejména pokud jde o reformy a investice, které přispívají k řešení výzev uvedených v doporučeních pro jednotlivé země.

(5) Dne 3. června 2026 Komise zveřejnila zprávu o Estonsku pro rok 2026. Posoudila pokrok, který Estonsko učinilo při plnění doporučení z roku 2025, a zhodnotila, jak provádí svůj plán pro oživení a odolnost. Na základě této analýzy identifikovala nejnaléhavější výzvy, kterým tato země čelí. Posoudila rovněž pokrok Estonska při provádění evropského pilíře sociálních práv a v plnění hlavních cílů Unie v oblasti zaměstnanosti, dovedností a snižování chudoby a sociálního vyloučení, jakož i pokrok při dosahování cílů OSN v oblasti udržitelného rozvoje.

(6) Dne 21. ledna 2025 přijala Rada na základě posouzení a doporučení Komise doporučení, kterým schválila národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Estonska ([4]). Plán se vztahuje na období 2025 až 2028 a zahrnuje fiskální korekci rozloženou do čtyř let. Rada doporučila následující maximální tempo růstu čistých výdajů: 7,1 % v roce 2025, 5,1 % v roce 2026, 3,6 % v roce 2027 a 3,2 % v roce 2028, což odpovídá maximálnímu kumulativnímu tempu růstu počítanému vůči základnímu roku 2023 ve výši 9,2 % v roce 2025, 14,8 % v roce 2026, 18,9 % v roce 2027 a 22,6 % v roce 2028.

(7) Útočná válka Ruska proti Ukrajině a její důsledky představují pro Evropskou unii existenční výzvu. Komise vyzvala členské státy, aby zažádaly o aktivaci národní únikové doložky Paktu o stabilitě a růstu koordinovaným způsobem s cílem podpořit úsilí EU o rychlé a výrazné navýšení výdajů na obranu ([5]), a Evropská rada na svém zasedání dne 6. března 2025 tento návrh uvítala. Na základě žádosti Estonska přijala Rada dne 8. července 2025 na doporučení Komise doporučení, kterým se Estonsku umožňuje odchýlit se od doporučených maximálních temp růstu čistých výdajů ([6]). Období aktivace národní únikové doložky (2025–2028) umožňuje Estonsku změnit své priority veřejných výdajů nebo zvýšit příjmy vládních institucí tak, aby trvale vyšší výdaje na obranu neohrozily střednědobou udržitelnost veřejných financí.

([3]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/241 ze dne 12. února 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro oživení a odolnost (Úř. věst. L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025, kterým se schvaluje střednědobý fiskálně-strukturální plán Estonska (Úř. věst. C/2025/655, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/655/oj).

([5]) Sdělení Komise „Accommodating increased defence expenditure within the Stability and Growth Pact“ (Zohlednění zvýšených výdajů na obranu v rámci Paktu o stabilitě a růstu), Brusel, 19. března 2025, C(2025) 2000 final.

([6]) Doporučení Rady ze dne 8. července 2025, kterým se Estonsku umožňuje odchýlit se od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených Radou podle nařízení (EU) 2024/1263 (aktivace národní únikové doložky), (Úř. věst. C/2025/3964, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3964/oj).

(8) Dne 30. dubna 2026 předložilo Estonsko svou letošní roční zprávu o pokroku ([7]), pokud jde o dodržování doporučeného maximálního tempa růstu čistých výdajů a realizaci reforem a investic reagujících na hlavní výzvy vymezené v jemu určených doporučeních v rámci evropského semestru. Roční zpráva o pokroku rovněž zohledňuje zprávy, které Estonsko dvakrát za rok podává o pokroku dosaženém při provádění plánu pro oživení a odolnost v souladu s článkem 27 nařízení (EU) 2021/241.

(9) Růst reálného HDP v roce 2025 činil 0,6 % a inflace měřená HISC činila 4,8 %. Prognóza Komise z jara 2026 předpokládá růst reálného HDP v roce 2026 o 1,6 % a v roce 2027 o 1,7 % a inflaci měřenou HISC v roce 2026 na úrovni 4,4 % a v roce 2027 na úrovni 2,9 %.

(10) Na základě údajů poskytnutých Eurostatem ([8]) se v roce 2025 schodek veřejných financí Estonska zvýšil na 2,0 % HDP oproti 1,1 % HDP v roce 2024. Zvýšení schodku v roce 2025 odráží především silnější dynamiku výdajů, zejména veřejné investice do velkých infrastrukturních projektů, jako je Rail Baltica. Prognóza Komise z jara 2026 předpokládá na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky, že v roce 2026 bude schodek veřejných financí činit 4,5 % HDP a v roce 2027 pak 4,8 % HDP. Zvýšení schodku v roce 2026 odráží především pokles příjmů zejména v důsledku reformy daně z příjmů fyzických osob (přechod na všeobecný systém osvobození od daně) a zvýšení výdajů zejména v důsledku zvýšení výdajů na obranu, které dosáhly 5 % HDP, a investičních projektů, jako je Rail Baltica. Zvýšení schodku v roce 2027 odráží především slabší dynamiku příjmů.

(11) Na základě odhadů Komise bylo nastavení fiskální politiky ([9]), které zahrnuje výdaje financované jak z vnitrostátních, tak z unijních zdrojů, v roce 2025 restriktivní, a to ve výši 0,5 % HDP. Předpokládá se, že v roce 2026 bude expanzivní v rozsahu 2,8 % HDP a v roce 2027 restriktivní v rozsahu 0,3 % HDP.

(12) Na základě údajů poskytnutých Eurostatem ([10]) se veřejný dluh Estonska zvýšil z 23,5 % HDP na konci roku 2024 na 24,1 % HDP na konci roku 2025. Toto zvýšení poměru dluhu k HDP v roce 2025 odráží především schodek veřejných financí. Prognóza Komise z jara 2026 předpokládá, že na základě politických opatření známých ke dni její uzávěrky se poměr dluhu k HDP do konce roku 2026 zvýší na 26,9 % a do konce roku 2027 dále na 30,5 %. Zvýšení v letech 2026 a 2027 odráží především vysoké a trvalé rozpočtové schodky a pozitivní vnitřní dynamiku dluhu v roce 2027.

(13) Podle údajů Eurostatu činily v roce 2025 celkové výdaje vládních institucí Estonska na obranu 4,2 % HDP, což odpovídá nárůstu o 2,1 procentního bodu HDP ve srovnání s referenčním rokem 2021. Podle prognózy Komise z jara 2026 se předpokládá, že v roce 2026 dosáhnou 5,0 % HDP, což odpovídá nárůstu o 3,0 procentního bodu HDP oproti roku 2021 ([11]).

([7]) Roční zprávy o pokroku z roku 2026 jsou dostupné na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_cs.

([8]) Eurostat – Euro Indicators, 22. dubna 2026.

([9]) Nastavení fiskální politiky je definováno jako měřítko roční změny základního stavu veřejných rozpočtů. Jeho cílem je posoudit ekonomický impuls plynoucí z fiskálních politik, a to jak z těch, které jsou financovány z vnitrostátních zdrojů, tak z těch, které jsou financovány z rozpočtu EU. Nastavení fiskální politiky se měří jako rozdíl mezi i) střednědobým potenciálním růstem a ii) změnou primárních výdajů očištěných o diskreční opatření na straně příjmů a se zahrnutím výdajů financovaných z nevratné podpory (grantů) z Nástroje pro oživení a odolnost a dalších fondů Unie.

([10]) Eurostat – Euro Indicators, 22. dubna 2026.

([11]) Definice výdajů na obranu podle NATO se liší od vymezení podle COFOG oddílu Obrana. Kromě toho by se mohly vyskytnout rozdíly způsobené vlivem doby zachycení výdajů, zejména u vojenského vybavení, neboť výkaznictví podle NATO se neřídí pravidly, která se pro dobu zachycení používají v národních účtech.

(14) Unie nadále čelí riziku narušení dodávek energie a zvýšené volatility cen, což je dále umocněno geopolitickým napětím, jež má dopad na světové trhy s ropou a zemním plynem. Zkušenosti z energetické krize v letech 2022–2023 ukázaly, že rozsáhlá a necílená opatření s sebou nesou velké fiskální náklady a jsou sociálně a ekonomicky neefektivní. Od vypuknutí války na Blízkém východě v únoru 2026 přijalo Estonsko opatření fiskální politiky ke zmírnění dopadu vysokých cen energií na domácnosti a podniky ([12]). Především odložilo zvýšení spotřební daně z pohonných hmot a elektřiny z roku 2026 na rok 2027. Podle prognózy Komise z jara 2026 se předpokládá, že fiskální náklady na toto opatření budou v roce 2026 činit přibližně 0,1 % HDP.

(15) Podle výpočtů Komise dosáhlo tempo růstu čistých výdajů v Estonsku v roce 2025 výše 2,0 % a za roky 2024 a 2025 kumulativně 5,7 %. Růst čistých výdajů v roce 2025 je nižší než doporučené maximální tempo růstu. Vezmou-li se v úvahu roky 2024 a 2025 dohromady, je kumulativní tempo růstu čistých výdajů rovněž nižší než doporučená maximální hodnota.

(16) Podle výpočtů Komise se předpokládá, že tempo růstu čistých výdajů v Estonsku dosáhne v roce 2026 výše 12,0 % a za roky 2024, 2025 a 2026 kumulativně 18,4 %. Předpokládaný růst čistých výdajů v roce 2026 je vyšší než doporučené maximální tempo růstu, přičemž odpovídá odchylce ve výši 2,8 % HDP v ročním vyjádření. Při zohlednění celého období let 2024, 2025 a 2026 je předpokládané kumulativní tempo růstu čistých výdajů rovněž vyšší než doporučené maximální tempo růstu a odpovídá kumulativní odchylce 1,5 % HDP. Předpokládaná odchylka je však na základě současných projekcí výdajů na obranu v mezích flexibility národní únikové doložky.

(17) Dne 3. června 2026 přijala Komise zprávu podle čl. 126 odst. 3 Smlouvy o fungování EU ([13]). V této zprávě byla posouzena situace Estonska z hlediska kritéria schodku, neboť jeho plánovaný schodek veřejných financí v roce 2026 překračuje referenční hodnotu 3 % HDP. Zpráva dospěla k závěru, že s přihlédnutím ke všem rozhodujícím faktorům Estonsko kritérium schodku nesplňuje. Komise měla nicméně za to, že není důvod zahájit u Estonska postup při nadměrném schodku, protože Rada pro tuto zemi aktivovala národní únikovou doložku a očekávaný schodek přesahující referenční hodnotu v roce 2026 je plně vysvětlen zvyšováním výdajů na obranu od roku 2021, na základě prognózy Komise z jara 2026. S ohledem na výše uvedené a po zvážení stanoviska Hospodářského a finančního výboru zřízeného podle čl. 126 odst. 4 Smlouvy o fungování EU Komise nenavrhla zahájit postupu při nadměrném schodku.

(18) Vzhledem k zvýšeným potřebám v oblasti zajišťování bezpečnosti rostou v Estonsku výdaje na obranu. Tyto výdaje vzrostly z 2 % HDP v roce 2021 na 4,2 % v roce 2025 a očekává se, že od roku 2026 překročí 5 % HDP. Proto je důležité, aby Estonsko našlo stabilní zdroje příjmů nebo nástroje snižující výdaje, které mohou podpořit financování nejen potřeb výdajů na obranu, nýbrž všech potřeb v oblasti strukturálních výdajů, včetně zdravotní a dlouhodobé péče, ve střednědobém až dlouhodobém horizontu.

(19) Daňové příjmy vládních institucí zůstávají o čtyři procentní body pod průměrem EU a v roce 2024 činily 35,2 % HDP, zatímco v EU 39,4 %. Od roku 2024 bylo zavedeno několik opatření k zvýšení příjmů: sazba DPH byla dvakrát zvýšena a v roce 2025 dosáhla 24 %; sazby daně z příjmů fyzických a právnických osob vzrostly na 22 %; spotřební daně z alkoholu, tabáku a energie se budou zvyšovat každoročně až do roku 2027/28 a v roce 2025 byla zavedena nová daň z motorových vozidel. Tyto reformy sice pomáhají snížit rozdíl v příjmech oproti průměru EU, dále však zvyšují závislost na zdanění práce a spotřeby, které jsou již nyní v poměru k HDP vyšší než průměr EU. Hrozí také, že budou neúměrně zatěžovat skupiny s nižšími příjmy a prohlubovat příjmovou nerovnost. Bylo by prospěšné rozšířit daňovou základnu prostřednictvím takových daní, které méně poškozují růst. Příkladem je využití zdanění nemovitostí, které je stále využíváno nedostatečně. Příjmy ze zdanění nemovitostí v roce 2024 činily pouze 0,3 % HDP, což je výrazně pod průměrem EU ve výši 1,8 %, a odráží tak zaměření Estonska na zdanění pozemků, nikoli nemovitostí. Postupné zavedení daně z neobývaných obytných nemovitostí by rozšířilo daňovou základnu a zároveň snížilo nedostatek bytů. V rámci sestavování rozpočtu podle výkonnosti vyvinulo Estonsko značné úsilí o zlepšení efektivnosti výdajů. Spojitost mezi přezkumy výdajů, zvýšením efektivnosti a přerozdělením zdrojů je však stále možné zlepšit. Ke změně této situace by bylo třeba provádět přezkumy častěji a zajistit, aby se výsledné úspory zřetelně odrazily v rozpočtu a směřovaly do prioritních oblastí.

([12]) Situace ke dni uzávěrky prognózy Komise z jara 2026 (4. května 2026).
([13]) Zpráva Komise vypracovaná v souladu s čl. 126 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie, 3. června 2026, COM(2026) 302 final.

(20) Aby byla zajištěna široká podpora pro úspěšné provádění unijních nástrojů financování, jakož i v kontextu evropského semestru, je i nadále nezbytné zapojovat do procesu místní a regionální orgány, sociální partnery, občanskou společnost a další příslušné zainteresované strany, a to systematicky, smysluplně a včas.

(21) V porovnání s průměrem celé EU probíhá v Estonsku provádění programů politiky soudržnosti rychleji jak z hlediska výběru projektů, tak z hlediska vyplácení prostředků – toto se týká podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR), Fondu pro spravedlivou transformaci (FST), Evropského sociálního fondu plus (ESF+) a Fondu soudržnosti (FS). Je důležité tuto dynamiku zachovat a zároveň maximalizovat dopad investic v praxi. Estonsko již v rámci svých programů politiky soudržnosti přijímá opatření na podporu konkurenceschopnosti a růstu. Některé oblasti však mohou vyžadovat další posílení, včetně oblastí týkajících se přetrvávajících územních rozdílů, hospodářské diverzifikace a spravedlivé transformace. Ačkoli je provádění celkově dobré, jeho účinnost je ohrožena omezenou dostupností regionálních údajů a jejich nedostatečným využíváním. Je nezbytné zajistit, aby byly nové investice, které Estonsko uvádí ve svém přezkumu fondů politiky soudržnosti v polovině období, zejména ty, které souvisejí s pěti prioritami stanovenými v nařízení o přezkumu v polovině období ([14]), realizovány rychle a účinně.

(22) Přetrvávající regionální rozdíly v Estonsku brzdí konvergenci a brání růstu. Hospodářská činnost, veřejné služby s vysokou hodnotou a kvalifikovaná pracovní síla se soustřeďují v regionu hlavního města. Odlehlé a venkovské regiony se potýkají se strukturálními problémy spojenými s řídkým osídlením, úbytkem obyvatel, problémy s připojením a přístupem k základním veřejným službám. Estonsko jako země na východní vnější hranici EU čelí dalším výzvám, které ztěžují jeho vyhlídky na hospodářský a sociální rozvoj, neboť stávající strukturální problémy se zhoršují. Ruská agresivní válka proti Ukrajině zvyšuje bezpečnostní tlaky, narušuje přeshraniční hospodářské činnosti, snižuje atraktivitu investic a dále omezuje přístup k financování. Obavy o bezpečnost lidí a kritické infrastruktury vyžadují investice do civilní ochrany, připravenosti a vojenské mobility, což by mohlo poskytnout příležitosti pro ekonomiky jednotlivých regionů a zároveň zvýšit tlak na financování veřejných služeb. Podpora hospodářské diverzifikace a posílení odolnosti regionu je zvláště důležitá v kraji Ida-Viru, který prochází zásadní průmyslovou, hospodářskou a sociální transformací v souvislosti s postupným ukončením těžby ropy z břidlic.

(23) Estonsko se potýká s řadou výzev souvisejících s výzkumem a inovacemi, přístupem k financování, energetickou účinností v budovách, obnovitelnými zdroji energie a energetickou bezpečností, udržitelnou dopravou, nabídkou pracovních sil a dovedností a sociální ochranou.

(24) Ačkoli se celková inovační výkonnost Estonska od roku 2017 neustále zlepšuje, výdaje podniků na výzkum a vývoj v poměru k HDP zůstávají pod průměrem EU. Současně se výrazně zvýšila podpora podnikového výzkumu a vývoje, přičemž přímá veřejná podpora v roce 2023 dosáhla 0,15 % HDP, což je více než průměr EU. Patří sem nové iniciativy, jako je národní centrum aplikovaného výzkumu, program TemTA pro aplikovaný výzkum a technologický rozvoj, pobídky pro spolupráci mezi vědou a podniky založené na výkonnosti a opatření k posílení správy duševního vlastnictví a přenosu technologií. Počet patentů se však snížil a spolupráce mezi výzkumem a podniky zůstává omezená, což naznačuje, že veřejné investice do výzkumu a inovací zatím nejsou dostatečně využívány. Na základě roztříštěnosti podpory inovací a širších podpůrných iniciativ pro malé a střední podniky se snižuje účinnost politiky a oslabuje promítání výsledků výzkumu do tržních výsledků. Řešení těchto nedostatků, včetně zajištění integrovanějších rámců podpory a trvalých investic do aplikovaného výzkumu a oblastí s vysokým dopadem, jako je umělá inteligence, by pomohlo posílit komercializaci inovací.

([14]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/1914 ze dne 18. září 2025, kterým se mění nařízení (EU) 2021/1058 a (EU) 2021/1056, pokud jde o zvláštní opatření k řešení strategických výzev v souvislosti s přezkumem v polovině období.

(25) Dostupnost financí představuje hlavní investiční překážku pro 19 % estonských podniků, přičemž podíl podniků s finančními omezeními je výrazně vyšší než průměr EU. Estonské podniky se do značné míry spoléhají na interní financování, což odráží strukturální rysy, jako je daňový systém, převaha malých a středních podniků a skromná základna institucionálních investorů. Přetrvávající nedostatky v přístupu malých a středních podniků k financování nadále brzdí inovace, komercializaci výzkumu a zavádění technologií účinně využívajících zdroje. Ačkoli se integrací infrastruktury pobaltského kapitálového trhu od roku 2017 a podporou ze strany vnitrostátních a nadnárodních institucí přispělo k rozvoji kapitálového trhu, soukromého a rizikového kapitálu, přetrvává nedostatečná dostupnost financování, což ještě zhoršila důchodová reforma z roku 2021, jež snížila velikost domácích kapitálových trhů a objem institucionálních investic. Přestože nástroje, jako je režim investičních účtů, cílené systémy záruk a nové dohody o financování, zejména s Evropským investičním fondem, přístup k financování rozšířily, poptávka stále převyšuje nabídku, což dokládá rychlý převis poptávky v regionálních dotačních výzvách. Zlepšením přístupu k financování, zejména pro malé a střední podniky mimo velká městská centra, a to i prostřednictvím cílených záruk a integrovanějšího rámce pro podporu inovací a podnikání, by se pomohlo mobilizovat investice, podpořit rozšiřování činnosti a urychlit zavádění inovativních technologií účinně využívajících zdroje.

(26) Budovy se na spotřebě energie v zemi podílejí 46,1 %, přičemž v letech 2019–2024 v Estonsku zvyšování konečné spotřeby energie v sektoru bydlení stagnovalo. Nízká energetická účinnost bytového fondu vede k tomu, že náklady na vytápění spotřebovávají vysoký podíl disponibilních příjmů, což má obzvláště závažný dopad na zranitelné skupiny obyvatel. Větší dostupnost finančních nástrojů na rámec stávajících režimů grantové podpory by mohla stimulovat dekarbonizaci a zajistit cenovou dostupnost bydlení prostřednictvím nižších nákladů na vytápění v renovovaných obydlích. Jakmile bude stanovena jednoznačná cesta k dekarbonizovanému a energeticky účinnému fondu budov, pomůže se tím k zajištění nutné adaptace na změnu klimatu a ke zvýšení celkové odolnosti vůči krizím.

(27) Skladba zdrojů energie se v Estonsku výrazně posunula směrem k obnovitelným zdrojům, a to z 35 % v roce 2023 na 40 % v roce 2024. Přestože podíl roponosných břidlic z domácích zdrojů na energetickém mixu výrazně klesl z 30 % v roce 2023 na 25 % v roce 2024, zůstávají hlavním zdrojem energie v Estonsku, což brání zelené transformaci. Ačkoli ceny v denních hodinách v posledních letech klesly v důsledku rostoucího podílu solární energie na skladbě zdrojů elektřiny (67,9 % obnovitelných zdrojů na čisté výrobě elektřiny v roce 2025, což je jeden z nejvyšších podílů v EU), Estonsko je i nadále náchylné k prudkým cenovým skokům v obdobích vysoké poptávky. Zatímco v únoru 2025 byla estonská elektrizační soustava úspěšně synchronizována se sítí EU, zbývá dokončit další projekty v oblasti synchronizace, zejména s Lotyšskem a Finskem, aby se podpořila transformace a zvýšila energetická bezpečnost. V roce 2025 byl sice v Estonsku uveden do provozu první rozsáhlý bateriový systém pro ukládání energie, výstavba dalších takových systémů je však nezbytná ke zvýšení energetické flexibility země. Je také třeba pokračovat v práci na posílení odolnosti kritické energetické infrastruktury, zejména pokud jde o kybernetickou bezpečnost a dohled nad infrastrukturou.

(28) Produktivitu zdrojů v Estonsku snižuje důležitost surovinově náročných průmyslových odvětví a značná závislost na roponosných břidlicích (52,5 % hrubé dostupné energie v Estonsku v roce 2023). V roce 2024 Estonsko generovalo 1,15 EUR na kilogram materiálu, zatímco průměr EU činil 2,99 EUR. Pokud jde o produktivitu zdrojů měřenou jako podíl hrubého domácího produktu (HDP) na domácí materiálové spotřebě, Estonsko stále patří mezi země s nejhoršími výsledky v EU a vykazuje mírně se zhoršující trend – hodnota indexu v roce 2023 byla 127,7 a v roce 2024 pak 124,7. Aby Estonsko zvýšilo produktivitu zdrojů, je nezbytný odklon od roponosné břidlice, další podpora inovací založených na biotechnologiích, aby se zdroje mohly využívat pro účely s vyšší hodnotou, a také vývoj a zavádění technologií účinně využívajících zdroje a zlepšení oběhovosti, což vyžaduje značné investice.

(29) Estonské odvětví dopravy je i nadále velkým producentem emisí skleníkových plynů. V roce 2024 připadalo na silniční dopravu 48 % emisí v rámci sdílení úsilí v Estonsku, přičemž od roku 2005 tento podíl vzrostl o 27 %. To je způsobeno tím, že Estonsko má nejstarší vozový park v EU a také nadprůměrnou míru vlastnictví automobilů v EU. Aby se Estonsko vypořádalo s tímto problémem a realizovalo svůj plán rozvoje dopravy a mobility na období 2021–2035, musí zavést opatření na podporu přechodu k využívání udržitelné veřejné dopravy. Za tímto účelem je zásadní podpora přechodu na integrovaná řešení a zlepšení multimodálního spojení a služeb pro cestující, stejně jako další elektrifikace železnic a dokončení projektu Rail Baltica. Dopravní infrastruktura Estonska je zranitelná vůči dopadům změny klimatu, a to by mělo být zohledněno při plánování nových investic v tomto odvětví.

(30) S ohledem na klíčovou úlohu lidského kapitálu při zvyšování konkurenceschopnosti a strategické autonomie Unie doporučila Rada v roce 2026 členským státům, aby přijaly opatření, jimiž by se urychleně řešily s lidským kapitálem související strukturální problémy v oblasti dovedností, vzdělávání a odborné přípravy, protože brzdí konkurenceschopnost. K provádění doporučení Rady o lidském kapitálu v Unii mohou letošní doporučení pro Estonsko přispět.

(31) Estonsko se nadále potýká s problémy při zvyšování nabídky dovedností a optimalizaci přechodu na trh práce. Předčasné ukončování školní docházky (více než 10 % v roce 2025) nadále ovlivňuje úroveň dosaženého vzdělání, zatímco nezaměstnanost mladých lidí (více než 20 % v roce 2025) a vysoký podíl mladých lidí, kteří nejsou zaměstnáni, ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (11,2 % v roce 2025), poukazují na přetrvávající problémy při přechodu ze školy do zaměstnání. Chudobou pracujících je ohrožena zejména věková skupina 18–24 let. Odborné vzdělávání a příprava a vysokoškolské vzdělávání hrají důležitou roli při prohlubování dovedností pro rostoucí odvětví s vysokou poptávkou po pracovní síle. Odborné vzdělávání a příprava však zůstávají celkově nedostatečně atraktivní, zatímco vysokoškolské vzdělávání se potýká s nedostatkem absolventů v klíčových oborech, jako jsou přírodní vědy, technologie, inženýrství a matematika (STEM). Velké rozdíly v přístupu k prohlubování dovedností a změně kvalifikace v závislosti na věku, socioekonomickém prostředí a úrovni vzdělání nadále omezují dovednostní základnu, zejména v regionech, které přecházejí na činnosti s vyšší přidanou hodnotou. Školy se potýkají s rostoucí rozmanitostí potřeb žáků, včetně rostoucí poptávky po dodatečné podpoře při učení, zatímco značný nedostatek učitelů, zejména v předmětech STEM a v estonštině jako druhém jazyce, ohrožuje kvalitu vzdělávání a je obzvláště závažný ve venkovských oblastech. Ačkoli digitální dovednosti jsou v podstatě v souladu s průměrem EU, Estonsko zatím nedosáhlo cíle EU ve výši 80 % a mnoho pracovníků stále nemá odpovídající dovednosti v oblasti IKT a softwaru, přičemž se poptávka po umělé inteligenci a digitálních kompetencích bude zvyšovat. Dovedností důležitých pro zelenou transformaci je rovněž stále nedostatek, jelikož je příliš brzy na to, aby se projevil dopad nedávných opatření, včetně těch, která jsou podporována v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Ke zlepšení výsledků v oblasti zaměstnanosti by přispělo zajištění podpory při přechodu ze vzdělávání do zaměstnání, rozšíření cílených iniciativ týkajících se prohlubování dovedností a změny kvalifikace (včetně oslovení osob s nízkou kvalifikací a starších dospělých) a podpora včasného začlenění mladých lidí na trh práce. Rozsah kolektivního vyjednávání a hustota odborů patří k nejnižším v EU a tripartitní sociální dialog v posledních letech oslabil. K řešení těchto problémů by mohlo přispět posílení sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání, a to i prostřednictvím tripartity.

(32) Nízké sociální výdaje a nedostatky v rozsahu sociální ochrany přispívají k vysokému riziku chudoby u zranitelných skupin. Podpora minimálního příjmu je stále relativně omezená a celkové výdaje na sociální dávky zůstávají pod průměrem EU (17,8 % HDP v roce 2024 oproti průměru EU ve výši 27,3 %), což omezuje dopad sociálních transferů na snižování chudoby. Osoby se zdravotním postižením, včetně zaměstnaných, čelí podstatně vyššímu riziku chudoby než běžná populace (32,5 % osob se zdravotním postižením v produktivním věku ve srovnání s 15 % osob bez zdravotního postižení), což částečně odráží relativně nízké dávky pro osoby se zdravotním postižením. Chudobě a tlakům spojeným s náklady na bydlení jsou obzvláště vystaveny také domácnosti rodičů samoživitelů/samoživitelek. Riziko chudoby je dále prohlubováno omezeným sociálním bytovým fondem a problémy s cenovou dostupností bydlení, a to zejména u zranitelných skupin obyvatelstva. Plánovaná estonská politika bydlení na období 2025–2035 je sice pozitivním krokem, její provádění by však mělo být sledováno, aby bylo možné posoudit její dopad na dostupnost bydlení. Cílem reforem systému minimálního příjmu je zlepšit přiměřenost a účinnost příspěvků na živobytí, avšak vzhledem k tomu, že tyto reformy jsou teprve v počáteční fázi, jejich dopad se teprve projeví. Navzdory nedávným reformám zůstává přiměřenost důchodů v Estonsku problémem a riziko chudoby u starších osob je stále jedno z nejvyšších v EU. Rizika jsou obzvláště vysoká u žen a starších osob žijících osaměle, přičemž osamělé starší osoby v Estonsku mají nejvyšší riziko chudoby nebo sociálního vyloučení v EU. To souvisí s delší střední délkou života, složením domácností a omezeným pokrytím pozůstalostními důchody, což vede k tomu, že mnoho starších žen žije samo a má relativně nízké příjmy. Snížit riziko chudoby by se mohlo zajištěním vyšší přiměřenosti dávek a rozšířením přístupu k sociální ochraně, jakož i zlepšením účasti v dalších důchodových pilířích.

(33) Estonsko se nadále potýká s problémy s přístupem ke zdravotní a dlouhodobé péči a s její cenovou dostupností, zejména v regionech mimo hlavní městská centra a u zranitelných skupin. Estonsko sice provedlo reformy a uskutečnilo investice s cílem řešit nedostatek pracovníků ve zdravotnictví, posílit primární péči a síť nemocnic a podpořit integraci zdravotní péče a sociálních služeb, přístup k nim je však stále problematický. Veřejné výdaje na zdravotní a dlouhodobou péči jsou výrazně pod průměrem EU, což má za následek značně neuspokojenou poptávku, vysoké doplatky a omezenou dostupnost služeb dlouhodobé péče, zejména domácí péče, což vede k přetrvávající závislosti na neformální péči, která neúměrně postihuje skupiny s nižšími příjmy a zvyšuje riziko chudoby u osob, jež péči potřebují. Navzdory existenci pokynů týkajících se zajištění kvality sociálních služeb se přístup k nim v jednotlivých obcích značně liší a omezují jej i stále delší čekací listiny. V Estonsku přetrvávají výrazné nerovnosti ve střední délce života a délce života prožité ve zdraví, což úzce souvisejí se socioekonomickým postavením, vzděláním, příjmem a místem bydliště. Současný model sociálního a zdravotního pojištění není dlouhodobě finančně udržitelný, neboť se předpokládá, že v důsledku stárnutí obyvatelstva, rostoucí poptávky a změn na trhu práce porostou výdaje rychleji než příjmy. I nadále je zásadní pokračovat v provádění reforem, které umožní lépe integrovat zdravotní a sociální služby, upřednostnit prevenci a zajistit udržitelné financování, řešit nedostatek pracovních sil a snížit rozdíly v přístupnosti a cenové dostupnosti.

(34) Vzhledem k úzké provázanosti ekonomik členských států eurozóny a jejich kolektivnímu příspěvku k fungování hospodářské a měnové unie Rada v roce 2026 doporučila, aby členské státy eurozóny přijaly opatření k provedení doporučení týkajícího se hospodářské politiky eurozóny z roku 2026, a to i prostřednictvím svých plánů pro oživení a odolnost. V případě Estonska pomáhá doporučení č. 1 provést první, druhé a třetí doporučení pro eurozónu, doporučení č. 2 pomáhá provést čtvrté doporučení pro eurozónu, doporučení č. 3 a 4 pomáhají provést sedmé doporučení pro eurozónu a doporučení č. 5 pomáhá provést páté doporučení pro eurozónu,

DOPORUČUJE Estonsku v letech 2026 a 2027:

1. Dále dodržovat maximální tempa růstu čistých výdajů doporučená Radou dne 21. ledna 2025 a současně využít flexibilitu v rámci národní únikové doložky aktivované Radou. Posílit obrannou připravenost při současném zajištění udržitelnosti dluhu a efektivity výdajů, jakož i postupně upravit rozpočet tak, aby byly strukturálně vyšší výdaje na obranu zachovány. Zajistit, aby opatření přijatá ke zmírnění dopadu prudkého nárůstu cen energií byla dočasná, zaměřená na ochranu zranitelných domácností nebo na řešení potřeb energeticky náročných podniků, zachovávala pobídky k úsporám energie a jejich fiskální náklady byly slučitelné se závazky podle fiskálního rámce EU. Zajistit udržitelné financování potřeb v oblasti výdajů, včetně obrany, a to rozšířením daňové základny, využitím daní, které méně poškozují růst, včetně zdanění nemovitostí, a nasměrováním výdajů do prioritních oblastí na základě přezkumů veřejných výdajů.

2. Zajistit kontinuitu reforem a investic prováděných v rámci Nástroje pro oživení a odolnost. Zachovat tempo provádění opatření v rámci programů politiky soudržnosti, v příslušných případech na základě přerozdělení zdrojů na strategické priority a flexibility dohodnuté v souvislosti s přezkumem rámce politiky soudržnosti v polovině období. Řešit jedinečné socioekonomické výzvy, bezpečnostní výzvy a výzvy v oblasti civilní připravenosti, jež se týkají regionů na vnější východní hranici EU, včetně potřeby investovat do infrastruktury dvojího užití.

3. Lépe využívat veřejné investice do výzkumu a inovací a řešit překážky komercializace výzkumu a inovací. Zlepšit přístup k financování, a to i na rozšiřování činnosti, zejména pro malé a střední podniky a společnosti mimo hlavní městské oblasti, a to i začleněním rámců pro inovace a podporu podnikání.

4. Dále investovat do renovací zvyšujících energetickou účinnost, a to i prostřednictvím finančních nástrojů, aby se snížila poptávka po energii a přispělo se ke zvýšení cenové dostupnosti bydlení. Snížit celkovou závislost na fosilních palivech a podíl roponosných břidlic ve skladbě zdrojů energie investicemi do obnovitelných zdrojů energie a podporou ukládání energie. Zvýšit energetickou bezpečnost a odolnost vůči hybridním hrozbám, například zajištěním dostatečné kapacity elektrických propojení a posílením odolnosti síťové infrastruktury. Zvýšit využívání udržitelné a méně znečišťující dopravy urychlením dokončení projektu Rail Baltica a usnadněním integrace systémů veřejné dopravy. Zvýšit produktivitu zdrojů podporou zavádění technologií účinně využívajících zdroje.

5. Zlepšit dovednosti rozšířením možností pro osoby s nízkou kvalifikací a starší dospělé a posílením vzdělávání v oblasti STEM na všech úrovních. Snížit počet žáků, kteří předčasně ukončí školní docházku, řešením nedostatku učitelů a podporou žáků se speciálními potřebami. Zlepšit zaměstnanost mladých lidí prostřednictvím účinnějších aktivních politik na trhu práce, přičemž je třeba věnovat zvláštní pozornost regionálním rozdílům. Posílit sociální ochranu s cílem snížit riziko chudoby u zranitelných skupin zvýšením přiměřenosti a účinnosti systému dávek. Zlepšit přístupnost a cenovou dostupnost zdravotní a dlouhodobé péče s cílem mimo jiné řešit regionální rozdíly prostřednictvím zajištění financování.

V Bruselu dne 10. července 2026.

Za Radu

předseda

S. HARRIS